

Književnost in umetnost.

Glasovi o naših listih. »Ljubljanski Zvon« piše v 2. letošnji številki o »Zvončku« tako-le: »Zvonček«, list s podobami za slovensko mladino, je nastopil svoje VI. leto. »Zvonček« pod skrbnim vodstvom g. E. Gangla od leta do leta vidno napreduje. Ljubezen do naše dece zahteva, da pridno podpiramo list, ki mu je glavni namen, blažiti mlada srca, voditi jih k lepemu in dobremu ter polniti jih z nedolžnim veseljem. Velika je požrtvovalnost, s katero vrši »Zvonček« urednik svojo ne baš lahko nalogo, in od srca želimo, da bi si priborila ta požrtvovalnost ono priznanje, ki ga zasluži. Nobena slovenska hiša, kjer je šolska mladež, bi ne smela biti brez tega najboljšega mladinskega lista!

O »Učiteljskem Tovarišu« pa piše isti list v isti številki to-le: »Učit. Tovariš« se je izpremenil z novim letom v tednik in je nastopil ob enem svoj petinštirideseti letnik. Vrlemu glasilu upravičenih težej jugoslovanskega učiteljstva želimo najlepših uspehov!

Za te laskave besede izrekamo »Ljubljanskemu Zvonu« lepo zahvalo. Ob enem ga najtopleje priporočamo svojim tovarišem. »Ljubljanski Zvon« deluje že petindvajseto leto v procvit slovenske književnosti in si je pridobil zanjo neminljivih zaslug. Med svojimi sotrudniki ima tudi lepo število slovenskih naprednih učiteljev.

„Mitteilungen des Musealvereines für Krain“ prinašajo v zadnji številki spis »Lokale Florenschilderungen aus Krain und dem Küstenlande«, ki ga je spisal znani strokovnjak nadučitelj g. Justin.

Vestnik.

Današnjega uvodnega članka nismo spisal sami, delo nam je olajšala tamkaj podpisana šolska oblast. Dasi smo prejeli popravek šele po dveh mesecih, smo ga vendar žalostno veselili, ker deloma priznava prav tisto, kar smo pisali mi. Veseli smo brez žalosti tega tudi zato, ker je provzročil naš članek, da bodo v imenovanem kraju vendarle uredili šolske razmere, kakor morajo biti urejene. Prepričani smo tudi, da bodo ravnali pri takih in enakih prilikah poklicani faktorji samo tako, kakor je šolstvu v korist. Tega uspeha smo veseli v kljub temu, da nas ravno zaradi tega slučaja imenuje »Slovenec« — »sramotivce kranjske dežele!« Mislili smo, da nas bo prijatelj »Slovenec« prijel še tiše, a to pot smo ušli še precej zdrave kože. — Glede tega članka se je oglasila tudi »Edinost«, in sicer je priobčila »Poslano«, ki ga je podpisal g. Janko Dekleva. (Glej »Edinost«, št. 33. z dne 2. t. m.) To »Poslano« je zgolj polemičnega in osebnega značaja, kjer »gunca« pisec tamkajšnjega nadučitelja. Mi bi tega spisa niti ne omenjali, ako bi tamkaj ne čitali stavka: »... sem poslal omenjemu listu (»Učit. Tov.«) nekaj čisto mirnih stvarnih pojasnil z vljudno prošnjo, da bi se objavila. A to se menda ne more in ne sme priobčiti v stanovskem glasilu. Tam se more in sme samo napadati.« — Temu nasproti izjavljamo, da ninaše uredništvo prejelo nikakih pojasnil, da jih torej tudi ni moglo objaviti! — Torej morala? — Tudi v tržaški »Edinosti« ne sme nihče sumničati našega poštenja in se neopravičeno zaganjati v nas. To si naj zapisejo mogočni gospodje v spomin!

Učiteljski konvikt. G. Jakob Žebre, nadučitelj v Starem trgu pri Ložu, nabral 2 K 12 h.

Čekovni promet. Letnina za 1904: G. F. Rant, nadučitelj v Ratečah; gđ. Avgusta Kolnik, učiteljica v Ratečah pri Zid. mostu; g. Martin Šalamun, nadučitelj, gospod Mil. Vrščič, učit., g. Karol Pintarič, učitelj, gđ. Ana Trstenjak, učiteljica, gđ. Marica Posega, učiteljica, vsi pri Sv. Miklavžu pri Ormožu; g. Fran Praprotnik, nadučitelj in gđ. Ljudmila Plaper, učiteljica v Mozirju.

Učiteljski dobrotniki. Vesela družba na Vrhniki 20 K; g. Alojzij Vernik, c. kr. poštni kontrolor v Ljubljani 15 K;

g. Ivan Krulec, vadniški učitelj v Ljubljani 20 K; g. Ivan Božič, veleposestnik in deželni poslanec v Gerovem, 10 K; g. Matajevič v Gorici, 5 K; gg. deželni uradniki v Ljubljani, 14 K 60 h kot preostanek nabranega denarja za venec na krsto r. dr. A. Schafferja; g. Fran Finžgar, c. kr. okr. šolski nadzornik in učit. prof. v Gorici, 5 K; g. dr. Alojzij Brenčič, odvetnik v Celju, 5 K; g. dr. Juro Hrašovec, odvetnik v Celju, 10 K; g. prof. Fran Borštnik, župan in posestnik v Borovnici, 10 K; g. E. Pogačnik, trgovec in posestnik v Cerknici, 5 K; g. Anton Kobi, posestnik na Bregu pri Borovnici, 5 K; g. Janko Dekleva, župan, posestnik in trgovec v Britofu pri Vremah, 5 K; g. Blaž Grča, župnik in deželni poslanec v Šempasu, 2 K; g. Vendelin Küssel, c. kr. davkar v Ratečah pri Zidanem mostu, 5 K; g. Rudolf Kokalj, posestnik v Kranju, 5 K; učiteljstvo s Toplic, Soteske in Gor. Sušice 52 K 54; g. Ante Beg, urednik »Slov. Naroda« v Ljubljani 10 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Kolekta poštih znamk za učiteljski konvikt. Iz tolimskega okraja kolekta št. 5, kateri je priložil c. kr. okr. šolski nadzornik, g. And. Lasič 10 K v gotovini. Iz laškega okraja kolekta št. 13 in 62. Iz krškega okraja prepis kolekta št. 1. Živeli.

Osebnosti. Stalni učitelji so postali na svojih mestih gg.: Fr. Grum v Vipavi, Fortunat Lampret v Trnovem, Julij Lenčič v Senožečah, Jos. Lipovec v Bukovju; nadalje ste postali stalni učiteljici gđ. Ana Mally v Dolskem, Marija Barle v Suhorju. Premeščen je učitelj g. Valentin Mikuz iz Podkraj v Prečno. Izstop iz šolske službe se je dovolil gđ. Pavli Schitnik. V stalni pokoj je šla učiteljica v Ribnici, gđ. Ana Kaiser. Nova šola se ustanovi v Javorju, dočim se enorazrednica v Catežu razširi v dvorazrednico.

Osebnosti s Štajerskega. V Pišecah pri Brežicah sta nameščeni Ernestina Bradaškova, doslej učiteljica v Sromljah, in Emilija Grebenčeva, dosedaj suplentinja v Ribnici. Možitev so dovolili Ani Černejevi v Sevnici z ondotnim nadučiteljem Jos. Mešičkom.

Liberalizem — crka! Kdo pravi tako? — »Domoljub« z dne 1. t. m., str. 34. Pravi, da bo crknil tudi pri nas. Lepše seveda ne more pisati list, ki je namenjen »slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo«. To so res pravi učitelji narodov! Blagor nam!

V blagohotno uvaževanje. Ljubljansko učiteljstvo priredi menda koncem šolskega leta razstavo risarij. Ali bi ne bilo primerno, ko bi razstavni odbor prepustil nekaj prostora tudi učiteljem s kmetov, posebno onim, ki jih je določil c. kr. dežel. šol. svet, da morajo gojiti risanje po novi metodi? Prav bi bilo!

Lep zgled. Kako zna klerikalizem izborni svoje verne bravce voditi za nos, nam kaže št. 26 »Slovenca«. Izpustil je z namenom opombo o Šusteršičevem hujskanju v Cerknici, kakor smo pisali mi. Napisal je samo: »Neki kmet je zavpil v gostilnici: »Kdor bo prijatelj z našim učiteljem, naj ga vzame hudič« i. t. d. »do norca se je delal iz nas klerikalizem!« Vsa njegova rafinirana notica izgleda, kakor bi mi napovedali boj kmetom in ne zavodnikom našega naroda. To pomeni, z namenom lagati, ljudi imeti za norca in kopati grob katoliškemu prepričanju, ki se z njim »Slovenec« neprenehoma baha. Da je klerikalizem lažniv in obrekljiv, je s tem iznova potrjeno, kar smo pa že in tudi še bomo dokazali.

„Packi“ se imenuje nova dišeca cvetka, ki je poglala na dobro pognojeni njivi »Slovenčevih« zabavljic in psolv. Ta vonjiva rožica je bila sicer namenjena nam; ker pa ne sprejemamo tako nežnih darov, so morali »Slovenčevi« botaniki tudi ta košati cvet spraviti v lastni herbarij. Da bi jim delal mnogo srčnega veselja!

„Slovenska Zadruga“, strokovno glasilo slovenskega posojilništva, ki ga ureja g. ravnatelj Lapajne v Krškem, piše jako laskavo o »Hranilnici in posojilnici učit. konvikta v Ljubljani«. Zlasti omenja pohvalno popolnoma pravilno in vzorno poslovanje društvenega vodstva.

Čast takim možem! Iz Tržiča poročajo: Odposlanstvo učiteljstva, ki je govorilo glede draginjskih doklad s posameznimi člani krajnega šolskega sveta v Tržiču, je spoznalo, da javnost niti ne ve, kako hudo se godi kranjskemu učiteljstvu. Eden izmed članov krajnega šolskega sveta se je izrazil, da dá draginjsko doklado učiteljstvu sam, ako bi je ne dal krajni šolski svet.

Prosimo pojasnila. V »Edinosti« čitamo: C. kr. namestništvo je z naredbo od 6. marca 1902. št. 4996/VII. ravnateljstvu ljudske državne šole v ulici Fontana priobčilo naredbo ministrstva za bogočastje in nauk dno 15. februarja, št. 35778 ex 1905, skatero se je nalogalo, naj se stareji učitelji, ki poučujejo na tej šoli slovenščino, sukcesivno razbremenijo po novoimenovanih učiteljih! — Ker vemo, da se je od tedaj do danes izvršilo nekoliko imenovanj na rečeni šoli, želeli bi pojasniti: se je li v teh imenovanjih kaj oziralo na ukaz v citirani ministerijalni naredbi, oziroma je li ima kateri imenovani učitelj kvalifikacijo, ki jo zahteva naredba, to je: je li kdo od njih, ki so bili imenovani od tedaj, usposobljen za pouk v slovenščini? Ker je vprašanje za nas jako važno, bi nas pojasnilo nanje jako zanimalo.

„Na Štajerskem napredujemo“. Posnetek tega članka, ki smo ga priobčili v 2. let. številu, prinašajo praške »Učiteljské Noviny«.

Želje vadniških učiteljev. Odposlaništvo »Društva avstrijskih vadniških učiteljev« je 26. pret. mes. obiskalo predsednike državnoborničnih klubov in naučnega ministra. Prosili so, naj uvažujejo vloženo spomenico za izboljšanje razmer učiteljev na vadnicah, in so stavili te-le zahteve: Zvišanje sedanjih petletnih doklad od 200 na 300 kron, oziroma od 300 na 400 kron; avanziranje v IX. činovni razred; znižanje službene dobe od 40 na 35 let; vračunanje službene dobe in določitev petletnic od dne izkušnje učiteljske sposobnosti; pri imenovanju glavnih učiteljev in okrajnih šolskih nadzorikov najbolj jemljejo ozir na vadniške učitelje; konferenčne ure naj zaračunajo po njihovem resničnem številu; omogočijo naj nadaljne študije z ustanovitvijo velikošolskih tečajev. Naučni minister je obljubil, da bo upošteval želje vadniških učiteljev. — Ali jih tudi uresniči, je drugo vprašanje.

Škof Josip Juraj Strossmayer je obhajal dne 4. t. m. devetdesetletnico svojega rojstva.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Postojni z dne 28. pret. mes. Izza zadnje seje kurentnim potom rešene vloge se z odobravanjem vzamejo na znanje. Nekaterim šol. otrokom se dovoli olajšaja glede šolskega obiskovanja. Učitelju G. Grossmannu v Matenji vasi se pripozna 6. starostna doklada (od 1. junija 1904). Prošnja nekega nadučitelja za denarno podporo se priporočilno predloži c. kr. dež. šol. svetu. Se-stavi se komp. tabela za def. nameščenje učnega mesta v Košani. Rešijo se 3 disciplinarne zadeve. Končno se prizna potreba ustanovitve enorazrednice v Ložah pri Vipavi.

„Jugoslovanska korespondenca“. Časnikar g. Plut, rodom Slovenec, je začel izdajati v Belem gradu »Jugoslovansko korespondenco«. Dopisnike in sotrudnike ima v vseh jugoslovanskih mestih.

Umrli je v Gorici Pavlina Slokarjeva, kandidatinja III. letnika tamošnjega učiteljskega.

„Domovina“ ostro kritikuje razmere na celjskih mestnih šolah. Nje kritika obsoja delovanje celjskega nemškega učiteljstva in — vedenje podivjane celjske nemške mladine.

„Primorski Gospodar“ je naslov novemu listu, ki je začel izdajati v Gorici A. Štrekelj, potovalni učitelj za kmetijstvo.

Novo šolo nameravajo zidati v Zeleznikih na Gorenjskem.

Velikansko šolsko poslopje, v katerem bo 150 šolskih sob in prostora za 8000 otrok, nameravajo graditi v Novem Yorku.

Ločitev cerkev in države na Francoskem. Iz Pariza poročajo, da predloži ministrstvo zbornici načrt zakona glede popolne ločitve cerkve od države.

Dolgost človeškega življenja. Kasperjeva raziskavanja so dognala, da doživi 70. leto:

izmed 100 teologov — — — —	42
„ 100 kmetovalcev — — — —	40
„ 100 višjih uradnikov — — — —	35
„ 100 trgovcev in obrtnikov — — — —	35
„ 100 vojakov — — — —	32
„ 100 nižjih uradnikov — — — —	32
„ 100 odvetnikov — — — —	29
„ 100 umetnikov — — — —	28
„ 100 učiteljev — — — —	27
„ 100 zdravnikov — — — —	24.

Ta števila govore dovolj glasno, čigavo življenje je najtežje in čigavo najlažje! Saj ni čudal!

Razgled po šolskem svetu.

— **„Društvo za katoliško vseučilišče“**, imenovano tudi »Peto kolo«. Dne 29. januarja t. l. je imelo »društvo za katoliško vseučilišče« pod predsedstvom kardinala Katschthalerja v Solnogradu svoj občni zbor. Kakor je povedal predsednik zborovalcem, blagoslovlja papež Pij X. društveno delovanje. Blagoslov je podal v pismu kardinal Merry del Val. Društvo pridobiva baje med avstrijskimi katoličani vedno več simpatij in članov. Društvo ima sedaj 2,043.421 K 92 h imetja. V knjižnici je že 30 000 zvezkov. Baron Walterskirchen je obžaloval, da ni uspeh društva v nikakem razmerju z važnostjo (!) katoliškega vseučilišča. Zabavljaj je pa tudi na sedanja vseučilišča, rekoč, da ni njih duh niti krščanski niti domoljuben. Po njegovem mnenju je še dolgo do tedaj, da dobimo naučnega ministra, ki bo dejal z dr. Luegerjem: »Socijalno-demokratskih in vsenemških profesorjev ne imenujem!« — Da ne bo kakega očitjanja, povemo, da smo to poročilo posneli po »Slovencu«, ki je v takih rečeh gotovo zanesljiv vir. — Opozarjamo bralce, da sta si izjavi kardinala Katschthalerja in barona Walterskirchna v nasprotju. Prvi je trdil, da pridobiva društvo vedno več simpatij in članov, drugi pa, da ni uspeh društvenega delovanja v nikakem razmerju z njega važnostjo. Gospodje bi se morali pred zborovanjem pomeniti, kaj bodo govorili, sicer pobijajo drug drugega. To pa ni lepo!

— **Za svetovni mir.** Italijanski učitelji so sklenili na skupščini v Perugiji, da izbacijo iz šolskih knjig vse, kar govori o vojskah. Enako so sklenili francoski učitelji na skupščini v Amiensu.

— **Karlo Matica**, ravnatelj kr. učiteljskega v Zagrebu, je praznoval 29. pret. mes., petindvajsetletnico učiteljevanja. Karlo Matica je svečenik in pedagog, ki je po srcu in delovanju v čast svojemu stanu. Vsako leto prireja s svojimi gojenci poučne izlete tudi izven domovine. Ogledal si je z njimi tudi že vse naše znamenite kraje. Tako vzgaja hrvaški učiteljski naraščaj. Tudi med slovenskim učiteljstvom ima mnogo znancev in prijateljev. Odličnemu šolniku naše iskrene čestitke!

— **V Švediji** skrbje prvi švedski umetniki za šolske dekoracije. Med temi umetniki so Karl Larsson, Nils Kreuger, Bruno Liljefors itd. Dekoracije naročajo ali posamezni mecen ali pa društvo »Umetnost v šoli«. In pri nas? ...

— **Umetnost v katekizmu.** V Turinu so natisnili katekizem z 62 ilustracijami, ki stane samo 40 centezimov. Tudi na Francoskem imajo ilustrovane katekizme. In pri nas? ... Kaj bi bilo potem s politiko, če bi se bavili s katekizmi!

— **Za francoske učiteljice.** Kakor poroča »Revue internationale de l'enseignement«, imajo v Londonu društvo za nameščanje francoskih učiteljic na Angleškem, ker dobivajo na Angleškem boljša mesta nego v domovini.

— **V Saint Louisu** v Ameriki so se sešli učitelji v odbor, ki daje tovarišem, prišedšim v mesto, brezplačno nasvete glede cenih stanovanj in drugih ugodnosti. — Kadar izvedemo slovenski napredni učitelji še nekatere načrte, ki smo jih zasnovali zadnji čas v izpopolnitev svoje organizacije, bo tudi našim tovarišem in tovarišicam mnogo lažje in vse ceneje, ko bodo prihajali v Ljubljano.

